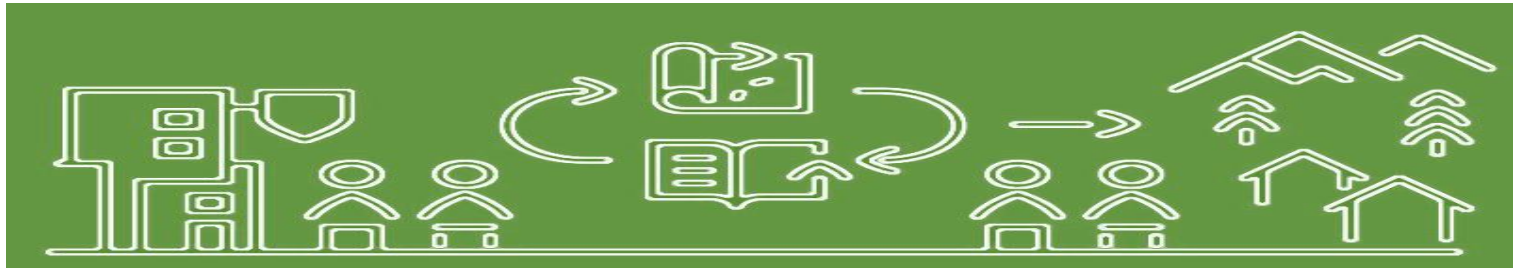

Bygdemiljøpakkene

Et samarbeid mellom kommunene Aremark, Lunner, Rollag og Viken fylkeskommune

Utgave 3. November, 11.11.2022

Felles seminar i Halden 19. - 20. oktober

Vi takker for to hyggelige og lærerike dager sammen i Halden. Vi håper alle som deltok sitter igjen med ny kunnskap og inspirasjon som kan være nyttig i det videre arbeidet med bygdemiljøpakkene.

Under følger en kort oppsummering av noen hovedpoenger fra de ulike foredragene – dette som en påminnelse til oss som deltok og forhåpentligvis nyttig for andre også. Alle presentasjoner fra seminaret ligger også tilgjengelig på bygdemiljøpakkene sin teams kanal.

Det var mange gode refleksjoner under Hilde Bøkestad fra DOGA sitt innlegg. Foto: Kristine Valle

Flott utsikt fra Fredriksten festing. Foto: Kristine Valle

1700-tallsmiddag i Kongshallene. Foto: Kristine Valle

Smart mobilitet – Kristian Amlie fra Bouvet

Mobilitet i distriktene er en felles utfordring for alle pilotkommunene og var derfor et ettertraktet tema på samlingen.

Kristian sitt foredrag handlet om ulike former for mobilitet og hvordan dette er i endring. Kristian fortalte om ulike spennende prosjekter, deriblant Living Lab Fitjar som omhandler bærekraftig distriktmobilitet. Les mer om dette [her](#). Bildeling og samkjøring ble blant annet trukket frem som alternativer for distriktene. Også varianter av [bygdebike \(NMBU\)](#) og [VOSS bygdesykkle](#) ble nevnt.

En metode for å finne gode løsninger som ble trukket frem i innlegget var «backcasting». I korte trekk handler dette om fire steg: A) Hva er situasjonen? Start med målet, definer suksess for deg (prinsippbasert) B) Hvor er vi i dag? C) Hva må på plass for å komme dit? D) Prioriter riktig for å nå målet.

Et viktig poeng Kristian la vekt på ved innføring av innovasjonstiltak som smart mobilitet var det pedagogiske. Finn noen entusiaster til å prøve det ut først, for å skape allmenn interesse og mindre motstand mot utprøving av noe nytt.

Illustrasjon av backcasting som ble brukt i presentasjonen. Les mer om konseptet [her](#).

Permakultur – Hedda Kortnes fra Bøensetra

Permakultur er en metode med prinsipper for å ta vare på jorda og mennesker, få en rettferdig fordeling av ressurser, og skape en bærekraftig fremtid. Permakultur har design prinsipper som gir inspirasjon til svært mange samfunnsområder som f.eks stedsutvikling, bygg og arkitektur, klimatilpasning, teknologi, kultur og utdanning, helse, økonomi, lokalsamfunnsorganisering mv.

Koblinger og funksjoner er to elementer innen permakultur som ble løftet frem i innlegget. Et moment innen permakultur er at alt skal ha flere enn 3 funksjoner. Det skaper synergier!

Bøensætre i Aremark har blitt et utstillingsvindu for permakultur, og har også inspirert Aremark kommune til å satse videre på disse ideene i en av sine arbeidspakker. I samarbeid med bl. a. fagskolen i Viken arbeides det nå med å utvikle et større kurstilbud innen permakultur i Aremark, og på sikt etablere et permakultursenter.

Rollag kommune – Espen Berg og Bastian Tuv Kverneland

Rollag kommune har fått til et godt samarbeid med frivillige ildsjeler i kommunen, deriblant Bastian Tuv Kverneland. Espen Berg beskrev kommunens rolle ved hjelp av en curling metafor. «Kommunen må være tilretteleggeren ovenfor næringsliv, frivilligheten og lokalsamfunnet. Vi kan se for oss at kommunen er de som koster i curling, og næringsliv, frivillige etc. er de som kaster steinen da det er de som eier utviklingen og prosjektene». Denne tankegangen er også en analogi av begrepet kommune 3.0.

Bastian fortalte om sin opplevelse som tilflytter og samarbeidet med kommunen. Han trakk frem kultur og møteplasser som det viktigste trekkplasteret for unge voksne tilflyttere.

Bygdemiljøpakkene

Utgave 3. November, 11.11.2022

Landsbyutvikling i Ringeby – Britt Åse Høyeseven fra Ringeby kommune

Etter ønske fra flere i kommunene ble Britt Åse Høyeseven invitert for å fortelle om arbeidet med landsbyutvikling i Ringeby kommune. Ringeby har vunnet flere priser for dette arbeidet, deriblant statens bymiljøpris i 2011. Begrunnelsen er tilgjengelig [her](#).

Et av poengene som ble nevnt i foredraget var virkningen av å «si det du ønsker å bli» og hvordan dette kan være en selvoppfylgende profeti. I arbeidet med stedsutvikling i Ringeby har f.eks. kommunen uttalt at Ringeby er det «attraktive midtpunktet i Gudbrandsdalen» og hatt en tydelig visjon om å være en landsby. Ifølge Britt Åse har dette vært en suksessfaktor som gir retning og drahjelp i arbeidet. Landsbyens rolle som møteplass gir grunnlaget for et levende, inkluderende og attraktivt lokalsamfunn. Dette er igjen en forutsetning for å beholde og tiltrekke seg nye innbyggere og kompetanse.

Et spennende tilbud som er etablert i kommunen er [Makerspace Ringeby](#). Dette er et åpent verksted og hobbyrom med fokus på teknologi og læring som ble etablert i et lokale som tidligere stod tomt.

Inspirerende foredrag fra Britt Åse Høyeseven. Foto: Kristine Valle

Levende Aremark – Ragnfrid Næss fra Aremark kommune

Levende Aremark er ett lavterskel fritidstilbud for ungdom mellom 13-18 år. Tilbudet startet som et prosjekt, men er nå et fast tilbud for ungdom i Aremark. Ragnfrid fortalte at suksesskriterier har vært: 1) engasjementet blant unge voksne og 2) samarbeidet med frivilligheten. For å muliggjøre deltakelse for alle som ønsker er tilbudet gratis og det tilbys samkjøring til og fra tilbudet som koordineres av prosjektleder. For å finansiere dette har de ansatte blitt gode på å søke aktuelle tilskudd.

Levende Aremark er tilgjengelig alle ukens dager på sosiale medier, mail og telefon. Det er tett dialog med ungdommen, og tilbudet utformes etter deres behov og ønsker. Levende Aremark tilbyr også turer til populære aktiviteter utenfor kommunen. Det påpekes at dette er en erkjennelse av at kommunen ikke kan tilby et så stort spekter av aktiviteter som på større steder, men at disse likevel kan være tilgjengelige for ungdom i distriktene. Les mer om tilbudet [her](#).

Designdrevet innovasjon – Hilde Bøkestad fra DOGA

Hilde ga en god innføring i metodikken designdrevet innovasjon og kurset ved samme navn. Betydningen av å identifisere utfordringene før løsningene ble trukket frem som essensielt. Metoden gir verktøy for å grave dypere og finne frem til de egentlige utfordringene og bakgrunnen for disse. På denne måten sikres det at løsningene er tilpasset brukerens faktiske behov. For å teste dette gikk vi igjennom deler av kurset der vi jobbet med problemstillingen «Hvordan gjøre bygdelivet bra for eldre uten bil?».

I tillegg til [introkurset](#) finnes det også en [guide for designdrevet innovasjon](#) som kan benyttes.

Hilde fortalte også om [GNIST](#) som er et innovasjonsprogram for kommuner som vil jobbe på nye måter med steds- og næringsutvikling. Programmet bygger på [Nasjonalt veikart for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn](#).

Hva tok vi med oss fra Halden?

Siste dag under avslutningen fikk alle i oppgave å tenke på utsagn fra innleiderne som festet seg som viktige innspill for å lykkes i bygdemiljøpakke arbeidet. Det ble i etterkant sendt ut en spørreundersøkelse, og under vises et utdrag av de innspillene vi fikk. Å ta vare på entusiastene, engasjement og løfte frem ildsjeler ble nevnt av flere, og er et viktig budskap fra samlingen. Viktigheten av å møtes fysisk når vi jobber på tvers ble også spilt inn, noe vi tar med oss videre i prosjektet.

Mobilitet i distriktene

Løsninger er mye knyttet opp mot byer. Bygdemiljøpakke pilotene bør komme frem til en løsning som fungerer i de små kommunene spesielt.

Engasjement og ildsjeler

Løft ildsjelene og sett av minst en ressurs. Det er entusiastene som er første skanse og legger ned de første stenene i å bygge en ny kultur. Slipp de lokale kreftene fri. Litt for mye byråkrati. Hvordan knekke den nøtten?

Mangfold og variasjon

Det satses på forskjellige ting på forskjellige steder og det er mye som kan lykkes. Mangfold og variasjon er veien videre for Distrikts-Norge. Drivere og de lokale forholdene er ulike fra sted til sted.

Kommunens vertskapsrolle

Intervju som verktøy i innsiktsarbeidet

Tenk det og kommuniser det, så blir det lettere også resultatet

Finn forankring og utnytt de lokale kvalitetene og potensialet

Start i det små med noe synlig, så kommer mer lettere av seg selv senere.

Hva skjer framover, møter og samlinger i BMP-regi og annet:

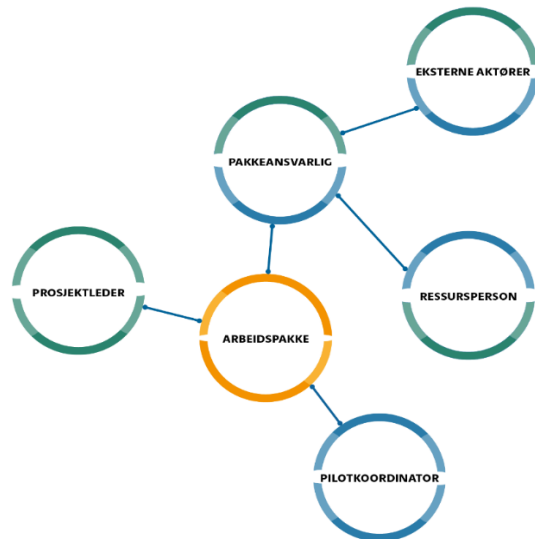
- 15. november og 15. desember: [Frokostwebinar for bærekraftig by og tettstedutvikling](#)

Bygdemiljøpakkene

Utgave 3. November, 11.11.2022

ORGANISERING AV ARBEIDSPAKKER I PLANLEGGINGSFASEN

Viken fylkeskommune

Kommunen

Organisering av videre arbeid

Arbeidet i flere av bygdemiljøpakkene er nå godt i gang. Det er etablert ansvarlige for en del av arbeidspakkene og tverrfaglige arbeidsgrupper med representanter fra både kommunen og fylkeskommunen. Illustrasjonen til venstre viser hvordan det er tenkt at arbeidet i nåværende fase skal være organisert. Vi oppfordrer alle som deltar i arbeidet om å benytte seg aktivt av teams slik at dokumenter og fremdrift i arbeidspakkene er tilgjengelig for alle.

Ny mal for pakkeplaner

Fremover skal det arbeides med å skrive detaljerte pakkeplaner for alle arbeidspakkene. Pakkeplanen skal brukes til å konkretisere innholdet og videre fremdrift. Dette er blant annet med hensyn til journalføring, arkivering, og politisk behandling.

I løpet av uke 46 vil det bli sendt ut en mal som skal fylles ut av ansvarlig for hver arbeidspakke. Mye er likt det tidligere skjemaet som er benyttet i hver arbeidspakke, så ta utgangspunkt i dette. **Frist for innsending av pakkeplan er 16.12.2022.**

Kurs i tradisjonshåndverk og restaurering

Som et resultat av arbeidet med bygdemiljøpakkene er det opprettet en kursrekke for håndverkere i Numedal. Kurset arrangeres av Buskerud bygningsvernssenter og foregår delvis på Rollag bygdetun og Sigdal museum. Målet er å gi etablerte håndverkere en innføring i tradisjonshåndverk og praktisk bygningsvern. Kurset gir kompetanse innen virkeskvalitet, lafteteknikk, tørrmuring, overflatebehandling og praktisk erfaring med restaureringsarbeid og istandsetting etter antikvariske prinsipper. Dette er etterspurt kompetanse da Numedal har et stort antall freda og verneverdige hus. [Les mer om kurset på buskerud bygningsvernssenter sine sider.](#)

Foto: Linn Marie Krogsrud

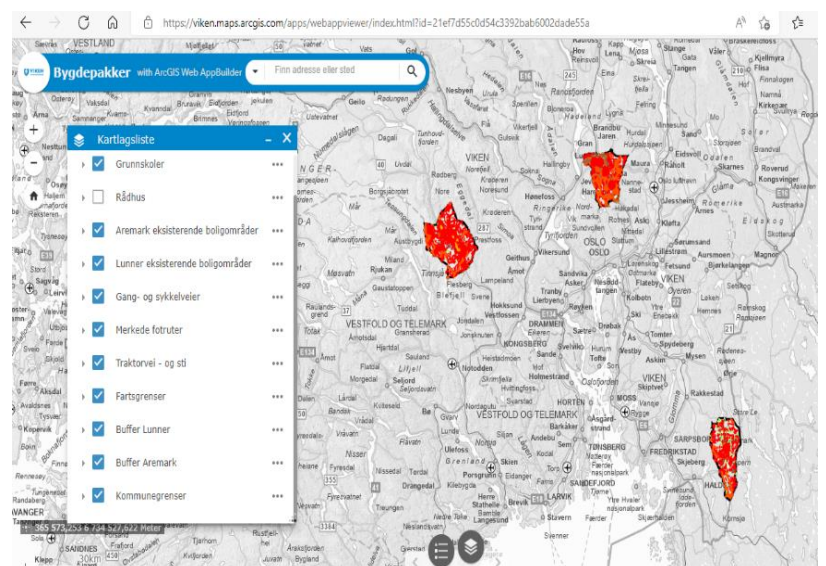

Foto: Linn Marie Krogsrud

Bygdemiljøportalen

Gjør egne analyser av behov for trygge ferdselsveier i kommunen. Korte avstander, trygge veier med lave fartsgrenser, gang- og sykkelveier, turveier og stier som letter tilgjengeligheten mellom bolig, skole, aktiviteter, tjenester og service i kommunen, er helt avgjørende for å utvikle et attraktivt og godt sted å bo og besøke.

I denne lenken ([Bygdepakker \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)) kommer du inn i en tilrettelagt og forenklet kartløsning, hvor du kan slå av og på ulike kartlag, zoome inn og ut, og sjekke status og potensiale for forbedringer i vei- og ferdselsnettet i bygdemiljøpakke kommunene. Det kan være et nyttig redskap for videre arbeid i arbeidspakkene om mobilitet og friluftslivets ferdselsårer. Kartløsningen vil bli utviklet etter behov.

Kontaktpersoner i bygdemiljøpakkearbeidet:

Aremark: Nina Krafft Skolleborg (Nina.KrafftSkolleborg att aremark.kommune.no)

Lunner: Torstein Brandrud (torstein.brandrud att lunner.kommune.no)

Rollag: Espen Berg (espen.berg att rollag.kommune.no)

Viken: Kjersti Morseth Hallerud (kjerstaha att viken.no), Kristine Valle (kristinval att viken.no), redaktør Stein-Owe Hansen (steinha att viken.no)